

saaledes. Da Alt, hvad den ærede Taler første Gang fremførte; og hvad han idag har sagt, vil være at læse i Rigsdagstidenden, vil jeg overlade til Enhver at dømme om, hvorledes han har forklaret sine Ord. Kun den ene Bemærkning vil jeg gjøre, at det efter denne Forklaring er mig noget mere paafaldende, end det ellers vilde være mig, at den ærede Taler har en saa stor Antipathie mod latinske Jurister; thi det forekommer mig, at ingen latinsk Jurist kunde med mere Behændighed have vidst at snøe sig fra denne Sag end den ærede Taler. Jeg skal imidlertid ikke opholde mig derved, og heller ikke gaae ind paa, hvad der nylig er blevet anført med Hensyn til de Fattiges Forføring af Hvedebrød. Jeg erkjender, at Fattigfolk nu fortære mere Hvedebrød end i forrige Tider, og jeg seer heri et Fremfritid i deres Tilstand, der maa betragtes som et Gode, og jeg indrømmer, at det i samme Grad derfor ogsaa bliver betænkeligere, at lade Hvedebrødsbagerens Antal være indskrænket til 50. Men jeg troer nu som før, at de Fattiges Hovedførtæring er Rugbrød, og at det altsaa er mindre rigtigt at antyde, at Bagerens indskrænkede Antal skulde kunne udøve nogen stor Virkning paa de fattigere Classers Kaar, naar Rugbrødet dog ikke derved kan fordyres i nogen mærkelig Grad, fordi Rugbrødsbagerierne ere blevne etablerede, hvorved en betydelig Concurrence med Hensyn til Forsyningen med Rugbrød er bragt tilveie.

Det er min Overbeviisning, og den er ikke bleven svækket ved Noget, som jeg har hørt anført i denne Sag, at Rugbrødet nu ikke i nogen mærkelig Grad er dyrere, end det vilde være, om Bagerens Eneberettigelse ikke fandt Sted. Og jeg maa gjentage, hvad jeg igaar tillod mig at anføre, at dette navnlig i Aarene 1846 og 1847 under Dyrtiden var Tilfældet, og at der dengang fandt en meget omhyggelig Prøvelse Sted, om virkeligt Priserne stillede sig højere, end det vilde have været. Tilfældet ved en friere Concurrence. Og hvad der dengang skete bestod ikke blot deri, som den ærede Rigsdagsmand for Præstø Amts 4de District (Grundtvig) antydede, at den „høivise“ Magistrat skulde have tænkt paa, om den ikke selv vilde lade bage; men den samme høivise Dv-

rigthed havde ogsaa dengang fra forskjellige Private, som jeg sagde det igaar, modtaget Forslag om at aabne Rugbrødsudsalg, naar de fik Lov til at bage; men det viste sig da, at de Priser, som disse Private forlangte for at ud-sælge Rugbrød til de Fattige, slet ikke vare billigere eller ikke engang vare saa billige, som Laugsbagerne leverede Brødet for. Dog, nok herom.

Der er under Sagens senere Fremgang blevet udhævet et Par Punkter, til hvilke jeg blot skal tillade mig at gjøre nogle saa Bemærkninger. Det er nemlig af en æret Kjøbenhavnsk Deputeret blevet sagt, at det forekom ham, at det maatte betragtes alene som en Comunesag, hvorvidt Bagerne skulde gives Erstatning eller ikke. Den selvsamme Paastand er bleven gjentagen af flere andre Talere. Jeg gjorde allerede igaar opmærksom paa, at jeg ingenlunde er blind for, at der kan anføres meget vægtige Grunde for denne Mening, men jeg tilføiede, at man, naar man betragter Sagen nærmere, heller ikke efter min Anskuelse kan nægte, at det vilde være høist ubilligt, naar Kjøbenhavns Commune, som mod sit Dnsse og sine forskjellige Andragender har været, om jeg saa maa sige, SyndesOffer for de tidligere Lovbestemmelser, nu skulde tvinges til at betale Prisen, for at blive af med Synden. Men, har den ærede Deputerede for Kjøbenhavn sagt, det er ogsaa kun Kjøbenhavns Commune, der saa vilde komme til at nyde godt af Ophævelsen af den nuværende Bagerrettighed. Dertil maa jeg svare, at dersom det kun vilde være Kjøbenhavns Commune, som vilde nyde godt af den, saa burde man have betragtet det Hele som Communens private Sag (Hør!), og have spurgt, om den Kjøbenhavnsk Commune vilde ophæve den eller ikke. Men jeg tillader mig at troe, at den legislative Foranstaltning, som skal forandre det Bestaaende, ikke kan udgaae fra Communen, og at det vel nærmest er Kjøbenhavns Commune, men ikke den alene, som vil komme til at nyde godt af den; thi de Herrer, som kjende Lovgivningen, maae ogsaa vide, at enhver anden Haandværker, som har været etableret i 2 Aar i en Kjøbstad som Mester, kan efter Placat af 13de Februar